

ISBN 978-964-8783-99-7

9 789648 783997

کتاب کبریت ایران (۲)

نویسنده و پژوهشگر:

مهدی صادقی

سرشناسه: صادقی، مهدی، ۱۳۵۲ مهر
عنوان و نام پدیدآور: کتاب کبریت ایران (۲) / نویسنده و پژوهشگر مهدی صادقی
مشخصات نشر: تهران: رسم، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۳۶۸ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمونه، عکس (رنگی)،
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۶۳-۹۹-۷
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: همکاران محمد حقیقت‌طلب، زکویه رستمی،
امیرسینا صادقی، فاطمه‌سارا صادقی.
یادداشت: واژه‌نامه.
یادداشت: کتابنامه.
یادداشت: نمایه.
موضوع: کبریت -- ایران -- تاریخ
موضوع: Matches -- Iran -- History
موضوع: کبریت -- ایران -- مجموعه‌داران و مجموعه‌داری
موضوع: Matches -- Iran -- Collectors and collecting
شناسه افزوده: حقیقت‌طلب، محمد، ۱۳۵۰
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷: ۲۳۱/۰
رده‌بندی دیویی: ۶۶۲/۵۰۹۵۵
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۵۰۴۹۴۷

کتاب کبریت ایران (۱) اردیبهشت ۱۳۹۴ منتشر شد.

ISBN: 978-964-8763-99-7

9 789648 763997

کتاب: کبریت ایران (۲)
نویسنده و پژوهشگر: مهدی صادقی
ویراسته: زکویه رستمی
نمونه‌خوانی: فاطمه‌سارا صادقی
آرایه: آتلیه گریس گرس
عکس: محمد حقیقت‌طلب
طراحه عنوان کتاب: علی کیان‌مهر
گرافیک: امیرسینا صادقی

ناشر: رسم

چاپ نخست: ۱۳۹۹
شمارگان: ۱۳۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۶۳-۹۹-۷

چاپ: سبزآرنگ
لیتوگرافی: خجسته نو
صحافی: سیمه‌ساز

نشانی پستی:
تهران، صندوق پستی ۶۴۹-۱۳۱۴۵
تلفن:
۶۶۴۱۵۶۳۸
۶۶۴۱۵۲۶۹
۷۶۷۰۲۵۰۸
۰۹۱۳۲۲۷۳۸۶۶

تمام حقوق چاپ و نشر کتاب برای نشر رسم محفوظ است و هر گونه تکثیر کتاب، پیگرد قانونی دارد.
www.rasm.ir
info@rasm.ir
rasm1385@gmail.com
Telegram: @medialadeghirasm

۹۵ هزار تومان

با سپاس از:

مجید رفعتی، حمید فتحی‌نژاد (چاپ سبزآرنگ)
سید حسین داورزن، سید میلاد داورزن (صحافی سیمی‌ساز)
مهران فیروزبخت، هومن وحدتی، نبی‌الله حیدری

آنچه در این کتاب پیش روی شماست، تکمیل‌یافته مطالب جلد نخست کتاب کبریت ایران که سال ۱۳۹۴ منتشر شد. در کتاب پیشین، با وجودی که به منابع محدودتری دسترسی داشتم، کتاب خوبی ارائه شد و دست‌مایه‌ای شد برای دو نویسنده دیگر تا بر پایه آن، کتاب‌شان را به چاپ برسانند.

در این جلد به اسناد بیشتری دسترسی یافتم و کتاب‌ها، نشریات و مقالات متعددی مطالعه کردم و پنج سال زمان برد تا جلد نخست به جلد دوم برسد. مشکلاتی که بر سر راه یک پژوهشگر و محقق وجود دارد و پیش می‌آید، پدیده نویی نیست که بخواهم درباره‌اش بنویسم؛ نقی زدن و قُر زدن است که من میانه‌ای با آنها ندارم. تمام سختی و مشکلات و ایضاً کارشکنی‌ها و سنگ‌اندازی‌ها را برای رسیدن به هدفم با تحمل، تدبیر و تلاش پشت سر گذاشتم.

به شیوه‌ی نادرست، راندن سوزن نکرده‌ام هر موضوعی را از دوره پارینه سنگی (!) و غارنشینی آغاز کنم و انشاء بنویسم. که مثلاً من نخستین چگونه آتش روشن می‌کرد و از آنجا برسیم به روزگار کنونی و کبریتِ امروزی. کلیاتی که درباره تاریخ کبریت در جهان نوشته شده، در هر سایتی در دسترس است و آوردن آنها در این کتاب که تمام و کمال، خودیازنه است، تکرار مکررات است. موضوع این کتاب «کبریت ایران» است و آن‌چه در این کتاب آمده، از همان بدو ورود آن به ایران است و پس از آن تا به امروز. جلد دوم تکامل یافته جلد نخست است، از این رو، مطالبی که در جلد پیشین کامل ارائه شده بود، در این کتاب آورده نشده است. از آن جمله است:

مروری بر تاریخ کبریت در جهان

کبریت در ادبیات کلاسیک ایران

معرفی گونه‌شناسی طرح‌های کبریت در ایران (۱۲ بخش)

مُادشناسی و معرفی حیوانات در طرح‌های کبریتی (شیر، شتر، فیل، اسب، کتاب)

تطبیق طراحی قهر و کبریت

فرهنگ واژگان کبریت

یادآور شوم که جلد نخست به طرز شگفت‌انگیزی مورد استقبال علاقه‌مندان، خوانندگان و پژوهشگران قرار گرفت. بیش از هفتاد درصد تیراژ جلد نخست، در فاصله سه هفته پس از انتشار به فروش رفت و واکنش‌های بسیار خوبی از مخاطبان کتاب دریافت کردم. گفتگوها و مصاحبه‌های متعددی هم درباره این کتاب از من در نشریات و خبرگزاری‌ها منتشر شد. از استادام در دانشگاه صدا و سیما، دکتر سهیلا نجم که با دید دقیق کتاب را مطالعه کرده و آن را صفحه شخصی‌شان معرفی کردند تا پدربزرگ یکی

از دوستانم (که در یکی از روستاهای قم ساکن است) کتاب را دیده و خوانده بود و تداعی گر خاطرات خوش روزگار گذشته بود.

در جلد نخست نوشتم: تاریخ، شیوه‌ی زندگی ماست و طرز تفکر و گونه‌ی گفتار ماست. پادشاهان و حاکمان، فقط تقویم تاریخ‌اند و نه خود تاریخ. کبریت بخشی از تاریخ و هویت ماست. تاریخ نشان می‌دهد پیشینیان ما چگونه فکر می‌کردند، حرف می‌زدند، رفتار می‌کردند و روزگارشان را می‌ساختند. در این کتاب تلاش کردم چرایی‌ها و چگونگی‌ها را پی بگیرم. بر این باورم که نسل امروز نیاز دارد بداند گذشتگان، چگونه با مشکلات روبه‌رو می‌شدند؟ چگونه با دیگران رفتار می‌کردند؟ و چگونه پی‌های جامعه‌ی امروزمان را ریختند؟ این همه رفتارهای نادرست و متناقض که در جامعه امروزمان عادی است و عادت شده از کجا آمد و نخستین رفتار اجتماعی نادرست، محصول چگونه تفکر و برداشتی بود؟

امروز پس از آن‌که مشکل اقتصادی و سیاسی داشته باشیم، نابسامانی‌های فرهنگی و اجتماعی داریم. چرا این همه شاعران و حکیمان گذشته، مردمان را به درست‌کرداری دعوت می‌کردند؟ این حجم گسترده‌ی نصایح و پندها برای چه آمدنی سروده و نوشته شده است؟ آیا پیشینیان ما، این چنین بوده‌اند؟ و اگر نه، این همه حکایت در این امر، برای چه کسی و چرا ساخته و پرداخته شده است؟

نسل امروز، سبب و دلیلی دارد چرا که و چرایی شیوه زندگی‌اش ندارد و نمی‌تواند به پاسخ بدهد. تا زمانی که تاریخ گذشته‌مان را ندانیم، آن را نمی‌دانیم. تا زمانی که ندانیم، آن را باور نمی‌کنیم. تا باورش نکنیم، راه‌حلی هم برایش نخواهیم داشت. جامعه‌ی آن روزگاران کهن هم، به‌سان جامعه‌ی امروزمان، گرفتار نقصان‌های فراوان بود. مسایل بسیاری دست به دست هم داد تا دیروزمان را به وضوح نتوانیم درک کنیم. نگاه من به تاریخ کبریت، از این زاویه است. بخشی پنهان از تاریخ ما که کمتر بدان پرداخته شده و به سبب خردی و ناچیزی کبریت، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. اما همین قوطی کوچک، چه اتفاقات بزرگی را در پی داشته است.

آن‌چه بیش و پیش از همه در برابرم بود، هویت این کتاب است. می‌خواهم چگونه به کبریت بپردازم؟ آیا کتاب من، کتابی درباره تاریخ یک صنعت (کبریت‌سازی) است؟ آیا می‌خواهم در منظر اسناد تاریخی، چگونگی ورود کبریت به زندگی ایرانیان را بررسی کنم؟ آیا مرجعی برای مجموعه‌ی دلائل کبریت است؟ نگاه تاریخی، تحلیل صنعتی، توصیف کلکسیونی یا ...؟

من در این کتاب به صنعت کبریت‌سازی و چگونگی ورود آن به ایران و زندگی ایرانیان و مسایل دیگر پرداخته‌ام، اما پیش از این‌که کتاب درباره «کبریت» باشد، کتابی است که «مهدی صادقی» نوشته است؛ نگاه من است به کبریت؛ همچون دیگر کتاب‌هایم (فوتبال سینماست، قول و قاتل، گرافیک و خلاقیت، جنگل آسفالت، گرافیک و سینما، حامی در امتداد فردوسی و ...) که دیدگاه خاص من است، با همه قله‌ها و دره‌ها، فرازاها و فرودها.